

Hur såg Sverige ut 1526?

I år firar vi att Nya testamentet funnits översatt till svenska i 500 år. Det är en stor händelse på många sätt. När *Thet Nyia Testamentit på Swensko* gavs ut utgjorde bokverket den mest omfattande publikation som getts ut på svenska dittills. Det kom att utgöra en grund för det nysvenska språket.

Sverige såg dock annorlunda ut. En stor del av det som idag är Finland ingick i Sverige. Där talades det svenska men majoriteten talade finska. Den första översättningen av Nya testamentet till finska gjordes av biskopen i Åbo, Mikael Agricola och blev färdig 1548. Även idag har runt 5 % av Finlands befolkning svenska som sitt förstaspråk. Svenska är också ett av Finlands officiella språk.

I norra delen av det som idag är Sverige talades samiska. Det dröjde dock till mitten av 1700-talet innan Nya testamentet översattes till något samiskt språk. Det var prosten Pehr Fjellström som skapade ett skriftspråk på umesamisk grund. Nya testamentet kom 1755.

Inte förrän vid freden i Brömsebro 1645 blev Gotland, Halland, Jämtland och Härjedalen en del av Sverige. Dessa delar hade tillhört Danmark-Norge. Så även Skåne, Blekinge och Bohuslän som blev del av Sverige vid freden i Roskilde 1658. Dessa områden läste den danska bibelöversättningen som kom något tidigare än den svenska – redan 1524. Det finns uppgifter från slutet av 1800-talet om att prosten Birger Johnsson i södra Halland mötte en äldre kvinna som föredrog sin äldre, danska översättning framför 1703 års bibel.

Norden är ett flerspråkigt område där gränserna ritats om med jämna mellanrum. När vi idag – 2026 – firar 500-årsjubileet av den första översättningen av Nya testamentet till svenska, så är det möjligheten att få läsa Bibeln på sitt eget hjärtas språk som är firningsämnet. Det blir därför viktigt att uppmärksamma att det i dagens Sverige talas en mängd språk. Vid sidan av vårt officiella språk, de nationella minoritetsspråken och teckenspråk, så tar människor emot Guds tilltal på en stor mängd språk. För den kristna kyrkan är detta i fokus: att Bibeln ska bli tillgänglig för alla och envar. Därför är det på sin plats att fira att bibeltexten även finns översatt till svenska språket.

Anders Göranson
Generalsekreterare Svenska bibelsällskapet